

Sygn. akt V CZ 112/14

POSTANOWIENIE

Dnia 20 lutego 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Strzelczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Maria Szulc

w sprawie z wniosku T. D. Spółki Akcyjnej w K. (poprzednio: T. G. Spółki Akcyjnej w G.)

przy uczestnictwie M. K.-W., T. P. E. Spółki Akcyjnej w K. oraz Skarbu Państwa -
Ministra Skarbu Państwa

o zasiedzenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 20 lutego 2015 r.,

zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Okręgowego w G.

z dnia 20 maja 2014 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie i pozostawia
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego
w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 5 lipca 2013 r. Sąd Rejonowy w W. stwierdził, że G. Zakład Elektroenergetyczny Spółka Akcyjna z siedzibą w G. nabył z dniem 1 stycznia 1994 r. służebność gruntową polegającą na prawie pozostawienia na nieruchomości (działka nr 670/37 opisana w księdze wieczystej nr [...]) linii elektroenergetycznej średniego napięcia wraz ze słupem linii średniego napięcia oznaczonego numerem 30399, a także na prawie korzystania z wymienionej nieruchomości w celu utrzymania linii, jej konserwacji, remontów, napraw i modernizacji. Trasa linii elektroenergetycznej i posadowienie słupa wskazane zostały w opinii biegłego sądowego K. P. z marca 2008 r. uznanej przez Sąd za integralną część orzeczenia.

Na skutek apelacji uczestniczki postępowania M. K.-W. Sąd Okręgowy w G. postanowieniem z dnia 20 maja 2014 r. uchylił zaskarżone postanowienie Sądu Rejonowego w W. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania temu Sądowi.

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd Rejonowy dopuścił się istotnych uchybień, które sprawiają, iż zachodzi konieczność ponownego całościowego przeprowadzenia postępowania dowodowego. Sąd Okręgowy uznał, że wniosek przedstawiony przez T. G. Zakład Elektroenergetyczny Spółka Akcyjna z siedzibą w G. jest niejednoznaczny i budzi wątpliwości co do rodzaju zgłoszonego żądania. Zdaniem Sądu można powziąć wątpliwości, czy wnioskodawca rzeczywiście wnosił o stwierdzenie nabycia służebności przesyłu w drodze zasiedzenia na wskazanej nieruchomości, czy też, co miałyby wynikać z drugiej części wniosku, wystąpił z powództwem posesoryjnym lub innym roszczeniem. Sąd pierwszej instancji powinien był podjąć czynności zmierzające do jednoznacznego określenia żądania wnioskodawcy i usunięcia występujących w tym zakresie nieścisłości i braków, tego jednak nie uczynił. Sąd Okręgowy, oceniając zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, doszedł do wniosku, że wskazany przez Sąd pierwszej instancji termin zasiedzenia został przyjęty w sposób bardzo dowolny. Ponadto Sąd pierwszej instancji z naruszeniem zasady bezpośredniości dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu urządzeń elektroenergetycznych, m.in. na okoliczność przebiegu linii elektroenergetycznej, który to dowód pochodził z postępowania

toczącego się przed tym samym Sądem w sprawie z powództwa uczestniczki postępowania M. K.-W. przeciwko G. Zakładowi Elektroenergetycznemu Spółka Akcyjna w G. o ochronę posiadania (sygn. akt ... 180/07). Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny uchylił postanowienie Sądu pierwszej instancji na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 108 § 2 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c.

Zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego w G. z dnia 20 maja 2014 r. wniósł wnioskodawca T. D. S. A. Oddział w G., wnosząc o uchylenie zaskarżonego postanowienia i oddalenie w całości apelacji uczestniczki postępowania, ewentualnie o uchylenie tego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w G. Wnioskodawca podniósł zarzut naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 108 § 2 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c. W ocenie wnoszącego zażalenie nie zaistniały określone w art. 386 § 4 przesłanki uzasadniające wydanie przez Sąd Apelacyjny orzeczenia kasatoryjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że kontrola, której dokonuje Sąd Najwyższy, rozpatrując określone w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. zażalenie na orzeczenie sądu drugiej instancji, ma charakter formalny i odnosi się do przesłanek uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji. W postępowaniu wszczętym w wyniku wniesienia zażalenia na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. Sąd Najwyższy bada jedynie poprawność zastosowania art. 386 § 2 i 4 k.p.c. przez sąd drugiej instancji, innymi słowy, bada, czy rzeczywiście wystąpiły wskazane przez sąd drugiej instancji przesłanki uchylenia zaskarżonego wyroku, którymi zgodnie z art. 386 § 2 i 4 k.p.c. mogą być: nieważność postępowania, nierozpoznanie przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy, konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Zażalenie ma służyć skontrołowaniu, czy orzeczenie w drugiej instancji zostało prawidłowo wydane ze względu na przesłanki przewidziane w art. 386 § 2 i 4 k.p.c. Przedmiotem oceny Sądu Najwyższego nie są natomiast zasadność roszczenia i stanowisko zajęte przez sąd drugiej instancji co do meritum sprawy. Zażalenie wniesione na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. nie jest środkiem prawnym służącym kontroli materialnoprawnej podstawy orzeczenia (por. m. in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12;

z dnia 7 marca 2013 r.; II CZ 193/12, niepubl.; z dnia 24 maja 2013 r., V CZ 156/12, niepubl.; z dnia 20 września 2013 r., II CZ 51/13, niepubl.; z dnia 15 maja 2014 r., II CZ 17/14, niepubl.; z dnia 2 października 2014 r., IV CZ 68/14, niepubl.; z dnia 3 października 2014 r., V CZ 61/14, niepubl.).

Sąd Okręgowy wskazał jako przyczynę uchylenia zaskarżonego postanowienia konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. W uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia nie wskazał jednak precyzyjnie przyczyn, które usprawiedliwiłyby przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w pierwszej instancji. Sąd Okręgowy stwierdził tylko, że wniosek nie został sformułowany jednoznacznie i nie jest możliwe ustalenie, z jakim żądaniem wystąpił wnioskodawca. Nie wyjaśnił jednak przyjętej oceny, która pozostaje w wyraźnej sprzeczności z jasno wyrażonym w piśmie z dnia 10 lutego 2011 r. wszczynającym postępowanie nieprocesowe żądaniem stwierdzenia zasiedzenia służebności gruntowej o określonej treści. Wniosek ten wnioskodawca podtrzymywał aż do zamknięcia rozprawy w pierwszej instancji. Dlatego wskazane okoliczności, które wymagałyby ewentualnie uwzględnienia w kontekście wymagania rozpoznania istoty sprawy, czyli jej rozpoznania zgodnie z żądaniem strony inicjującej postępowanie sądowe, nie mogły być w przedmiotowej sprawie przyczyną uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Podobny wniosek dotyczy stwierdzonych przez Sąd drugiej instancji uchybień dotyczących postępowania dowodowego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że przesłanki uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania nie powinny być interpretowane rozszerzająco (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2013 r., III CZ 51/13, niepubl.; z dnia 7 marca 2013 r., II CZ193/12, niepubl.). Nawet potrzeba znacznego uzupełnienia postępowania dowodowego nie może stanowić podstawy do wydania przez sąd drugiej instancji orzeczenia kasatoryjnego, a jedynie konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Dotyczy to najczęściej sytuacji, gdy sąd pierwszej instancji nie przeprowadził w ogóle żadnego postępowania dowodowego albo przeprowadził dowody wyłącznie na okoliczności nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy, względnie,

gdy uchybienia formalne sądu pierwszej instancji powodują potrzebę powtórzenia przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego w całości (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 25 października 2012 r., I CZ 143/12, niepubl.; z dnia 17 kwietnia 2013 r., V CZ 129/12, niepubl.; z dnia 21 listopada 2013 r., III CZ 51/13, niepubl.; z dnia 28 listopada 2014 r., I CZ 75/14, niepubl.).

Wobec tego nie może usprawiedliwiać zastosowania art. 386 § 4 k.p.c. stwierdzenie przez Sąd Odwoławczy wadliwości przeprowadzenia w pierwszej instancji niektórych tylko dowodów, czy też poczynienie dowolnych ustaleń na podstawie zgromadzonych dowodów.

Ewentualne uchybienia Sądu pierwszej instancji i wątpliwości, które powziął Sąd Okręgowy, powinny zostać wyjaśnione i rozstrzygnięte w postępowaniu apelacyjnym, zgodnie z obowiązującym w prawie procesowym modelem apelacji pełnej.

Z tych względów, Sąd Najwyższy, uznając za zasadny zarzut naruszenia art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., uchylił zaskarżone postanowienie na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., z art. 394¹ § 3 k.p.c., pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowania w sprawie.